

Utviklingslinjer i forsikringslovgivningen 1988-2017

Prof. dr. juris Erling Selvig

1988 til 2017

– kontinuerlig lovendring

1. Forsikringsvirksomhetsloven 1988
2. Pensjonslovene 2000
3. Ny forsikrings- og pensjonsforetakslov 2005
4. Folketrygdreform: Obligatorisk tjenstepensjon 2005
5. Pensjonslovene endres, ny tjenstepensjonslov 2010-13
6. Finansforetaksloven 2015 omfatter forsikrings- og pensjonsforetak – revidert forsikringsvirksomhetslov

To hovedområder

1. Lovreguleringen av forsikrings- og pensjonsforetak : 1988, 2005 og 2015
2. Tjenestepensjon:
Fra standardprodukt til produktmangfold - tilpasset folketrygdreformen:
2000, 2005, 2010 og 2013

Fra forsikringsforetak til finansforetak (1988)

- Konesesjons- og soliditetskrav
- Avsetningskrav og kapitalkrav
- Kapitalforvaltning – Balansene endres
- Avkastningsnivå og overskuddsdeling
- Krav til virksomhetsstyring og internkontroll

Fra nasjonalt til EU-basert regelverk (I)

- Tilpasning til EUs forsikrings- og pensjonsforetaklovgivning (1988/2005)
- Nasjonalt hjemstatstilsyn - Nasjonal produktregulering
- Myndighetsregulering og konkurranse (2005)
- Ny konsolidert EU-lovgivning 2009 (Dir. 2009/138/EU – 2003/41/EF (PK))

Fra nasjonalt til EU-basert regelverk (II)

- Utbygget lovverk og nye harmoniseringskrav
- Solvency II 2014 (Omnibusdirektivet 2014/51/EU)
- Finansforetaksloven 2015 – forsikrings- og pensjonsforetak – utfyllt ved forskrift (2015)
- Felleseuropeisk tilsynsmyndigheter (2010)
- Fra nasjonalt hjemstatstilsyn til EU-basert tilsyn

Strukturendringer

- Livsforsikrings- og skadeforsikringsforetak –
- Nye pensjonsprodukter – innskuddspensjon og obligatorisk tjenstepensjon
- Fra livsforsikringsforetak til tjenstepensjonsforetak
- Begrenset utenlandsk konkurranse unntatt i skadeforsikring

Fra stabil soliditet til finansmarkedsbasert soliditet

- Fra overskuddsavkastning til avkastningsrisiko – finanskriser – langvarig lavrentenivå
- Fra statisk til dynamisk dødelighetsgrunnlag –
- Premie beregning og avsetningskrav 1963/2013
- Ingen meravkastning til å dekke økt levealder
- Solvency II: Fra forsikringsbaserte til markedsbaserte avsetningskrav

Fra ytelsesbaserte til sparebaserte pensjonsprodukter

- Pensjonslovene 2000 – avkastnings- og dødelighetsrisiko
- Fra frivillig til obligatorisk tjenstepensjon (2005) – pensjonsnivå tilpasset bedriftsøkonomien
- Fleksibelt separasjonsprinsipp: Fra forsikrings- til pensjonsforetak (2005)
- Fra myndighetsregulering til markedskonkurranse

Exit ytelsesbasert livsvarig pensjon

- Høy pensjonskostnader. Avkastningssvikt og dynamisk dødelighetsgrunnlag
- Innskuddsbasert pensjon med investeringsvalg
- Bedriftsbestemt pensjonsnivå innenfor vide innskuddsrammer 2013
- Tjenestepensjonsloven 2013
- Pensjonsbevis/fripoliser – egen pensjonskonto

Folketrygdreformen og pensjonslovene

- Opptjening alle arbeidsår til 75 år
- Fleksibelt uttak av pensjon
- Arbeid og pensjon
- Samordning med AFP
- Tilpasningen til folketrygdreformen (2010)

En fremtidig utvikling styrt av EU

1. Utbygging og detaljering av EUs regelverk for forsikrings- og pensjonsforetak (2009-2017)
2. De fire friheter setter grenser for nasjonal regulering
3. EUs tilsynsmyndighet for forsikrings- og pensjonsforetak utvider sin aktivitet – EU-fastsatte rammer for nasjonalt tilsyn
4. Fortsatt nasjonal regulering av forsikrings- og pensjonsprodukter – egne pensjonskonti?